

Patientstatistik 2018. Arbets- och miljömedicinska mottagningen

Författare:

Carolina Bigert

Överläkare, Med Dr, CAMM Stockholm

Rapport 2019: 02

ISBN: 978-91-88361-18-9

Centrum för arbets- och miljömedicin
REGION STOCKHOLM

Titel: Patientstatistik 2018. Arbets- och miljömedicinska mottagningen

Författare: Carolina Bigert

Centrum för arbets- och miljömedicin • Solnavägen 4 • 113 65 Stockholm

tel 08–123 400 00 • camm.sll.se

Rapporten finns även på vår webbplats camm.sll.se/rapporter

ISBN: 978-91-88361-18-9

Innehåll

INLEDNING	4
HUR MÅNGA PATIENTER?	4
VILKA ÄR ORSAKERNA TILL REMISSERNA?	5
VEM REMITTERADE PATIENTERNA?	7
VILKA HAR DELTAGIT I PATIENTUTREDNINGARNA?	8
HUR BEDÖMDES SAMBANDET MED ARBETS- ELLER OMGIVNINGSMILJÖN?	9
SAMMANFATTNING	9

Inledning

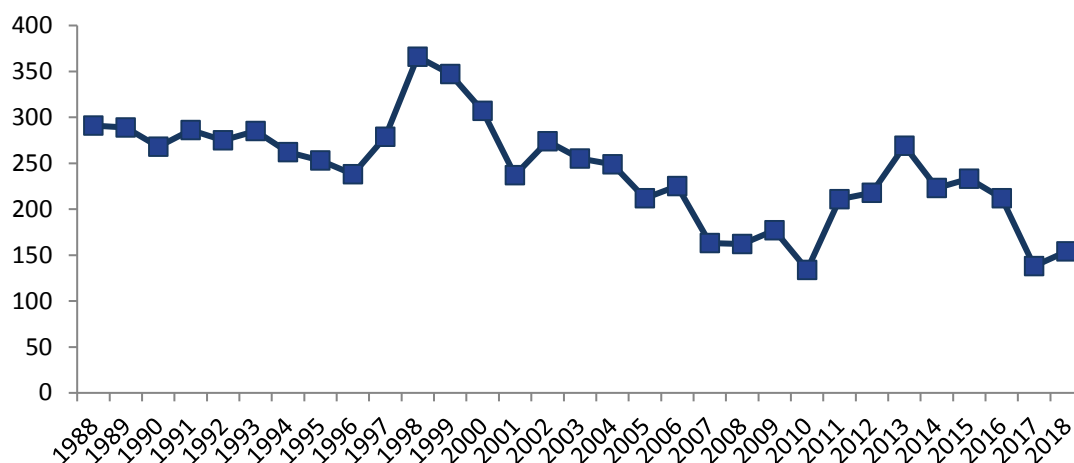
Här presenteras en sammanställning av verksamheten under 2018 vid den Arbets- och miljömedicinska patientmottagningen vid Centrum för arbets- och miljömedicin, Stockholms läns landsting. Vid mottagningen utreds patienter med besvär som misstänks bero på arbets- eller omgivningsmiljön, efter remiss från läkare. Vi tar huvudsakligen emot patienter från Stockholms län. Vid mottagningen finns läkare, sjuksköterska, yrkeshygieniker, miljöhygieniker, ergonom, psykolog och kurator.

Syftet med sammanställningen är att få en överblick över verksamheten, följa förändringar i antal patienter, panoramat av orsaker till remittering, vilka som remitterar, och hur sambandet mellan sjukdomar och arbetet eller omgivningsmiljön bedöms.

Hur många patienter?

Under 2018 hade vi 154 nybesök hos läkare vid mottagningen vilket är en liten ökning jämfört med 2017 då vi hade 138 nybesök. Ytterligare 49 utredningar genomfördes telefonbaserat (utan remiss) till gravida (38 gravidutredningar 2017) som undrat över risker i samband med arbetet eller omgivningsmiljön. Sedan 2016 hänvisas gravida som har frågor kring exponering i arbetsmiljön i första hand till företagshälsovården om sådan finns. Samtidigt har antalet gravida egenföretagare som önskar rådgivning och intyg ökat. De har sedan några år tillbaka möjlighet till graviditetspenning vid risker i arbetsmiljön varvid Försäkringskassan kräver ett särskilt läkarutlåtande. Tidstrenden i antalet nybesök (telefonrådgivning till gravida ej inkluderat) på mottagningen presenteras i figuren nedan:

Antal nybesök per år, 1988-2018

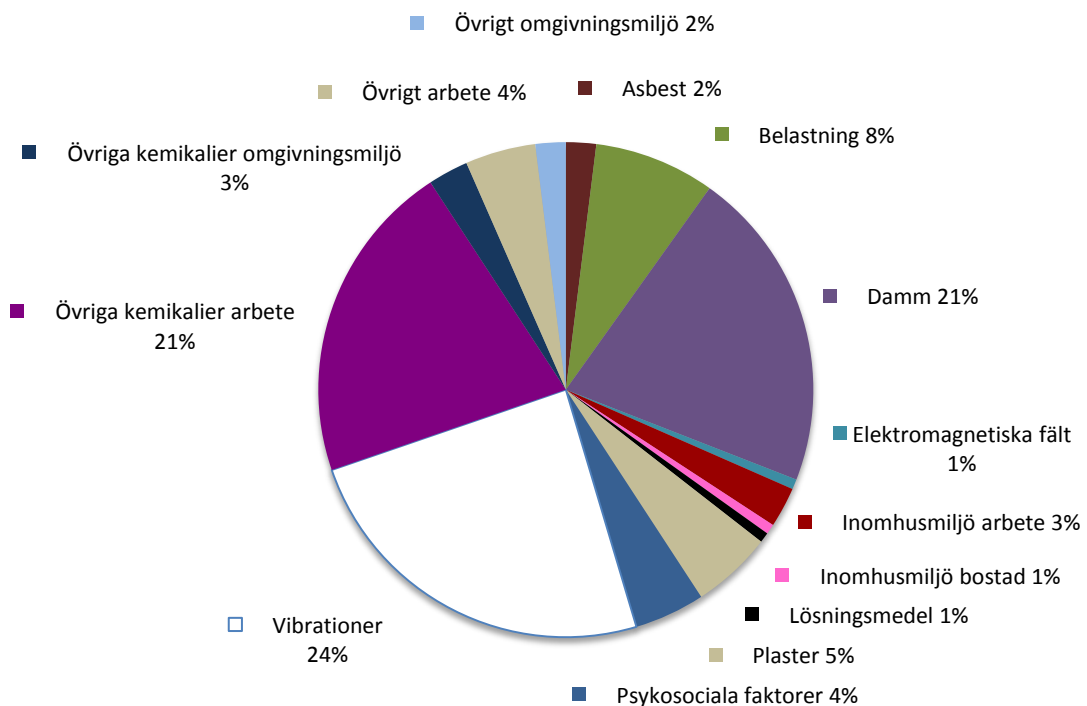

Räknat på de senaste 10 åren (2009-2018) har antalet nybesök legat på i medeltal 197 per år, vilket är högre än antalet nybesök 2018. Vi har sedan november 2016 infört en

ny policy för patienter med besvär av inomhusmiljön vilket medfört att färre sådana patienter utretts vid mottagningen och det totala antalet nybesök har därmed minskat. Den nya policyn innebär att vi inte längre tar emot patienter som har besvär relaterat till inomhusmiljön i bostaden och att besvär relaterat till inomhusmiljön på arbetet i första hand sköts via företagshälsovården när sådan finns. Detta har också inneburit att en större andel av remisserna än tidigare besvaras med information och råd till inremitterande läkare om fortsatt handläggning utan att patienten behöver komma till oss för utredning. Vi arbetar samtidigt med att informera primärvården och företagshälsovården om i vilka fall vi kan göra nytta, vilket på sikt förväntas öka antalet patienter. Statistiken fram till och med 2007 avser enbart den Arbetsmedicinska mottagningen och från och med 2008 en sammanslagen Arbets- och miljömedicinsk mottagning. Yrkesmedicinska kliniken vid Huddinge sjukhus slogs samman med den i Solna 1997. Statistiken från och med 1998 avser därför hela länets nybesök medan den för perioden fram till 1997 enbart avser den norra länsdelen.

Vilka är orsakerna till remisserna?

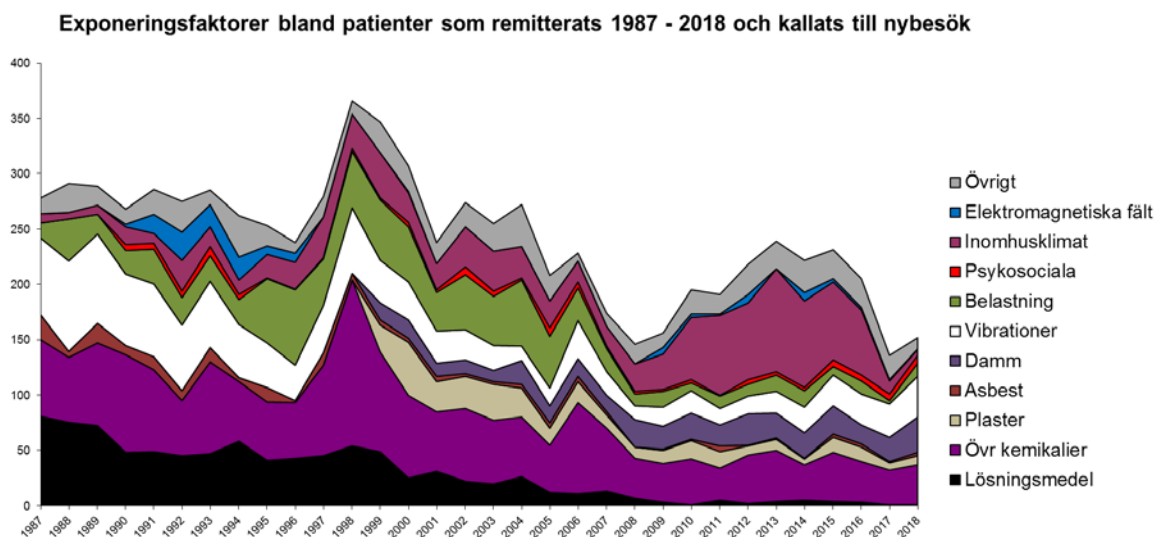
Fördelningen av olika exponeringar bland dem som remitterades och kallades till nybesök under 2018 framgår av följande diagram:

Det är frågeställningar kring vibrationsskador (totalt 24 % av alla utredningar), damm (21 %) och kemikalier på arbetet (21 % för kemikalier utöver plaster och lösningsmedel) som dominerar. Andelen utredningar av vibrationsskador har ökat liksom det absoluta antalet vibrationsskadeutredningar (37 patienter 2018, 30 patienter 2017, 28 patienter 2016 och 2015). Andelen utredningar kring exponering från dålig inomhusmiljön på arbetet (3 %) och i bostaden (1 %) har minskat ytterligare något sedan föregående år. Andelen frågor kring belastning är åter på en nivå kring 8 % efter att ha haft en tillfällig nedgång 2017. Andelen utredningar av psykosociala faktorer (4 %) är fortfarande låg. Vi hade tre patienter med frågeställning om asbest, en om lösningsmedel, en om elektromagnetiska fält och ingen om amalgam och andra tandlagningsmaterial.

Sedan 2009 redovisas "Amalgam och andra tandlagningsmaterial" separat. Tidigare ingick dessa i gruppen "Övrigt" (vid presentation av panoramat över tid nedan är dock amalgam fortfarande inkluderat i gruppen "Övrigt"). Före 1998 fanns en egen grupp för "Bildskärm" men nu ingår bildskärm i gruppen "Elektromagnetiska fält". Gruppen "Inomhusklimat" är numera uppdelad i "Inomhusmiljö arbete" och "Inomhusmiljö bostad" (men vid redovisning av förändringar i panoramat nedan är dessa två grupper hopslagna) och gruppen "Övrigt" är uppdelad i "Övrigt arbetsmiljö" respektive "Övrigt omgivningsmiljö" (även dessa två grupper är hopslagna vid redovisning av panoramat över tid).

Förändringar i panoramat jämfört med tidigare år framgår av följande diagram:

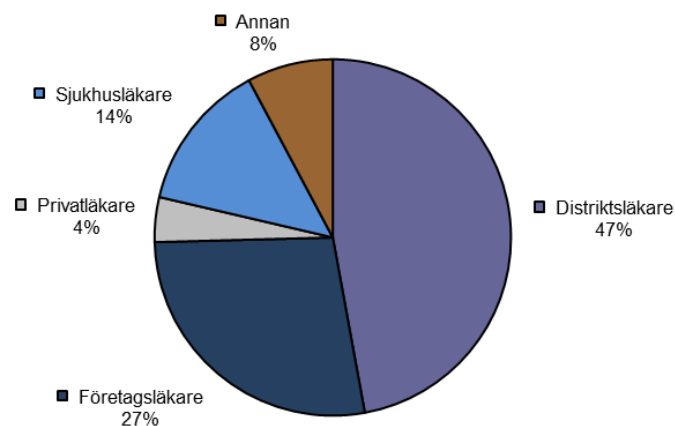
I ett längre tidsperspektiv ser vi en sjunkande trend avseende utredningar kring exponering för organiska lösningsmedel, belastning och asbest. Andelen utredningar av vibrationsskador ligger åter på en hög nivå. Under några års tid kring 2009-2016 hade vi en kraftigt ökande andel utredningar av besvär relaterat till inomhusmiljön men

den trenden har nu vänt med anledning av vår ändrade policy för handläggning av de ärendena.

Vem remitterade patienterna?

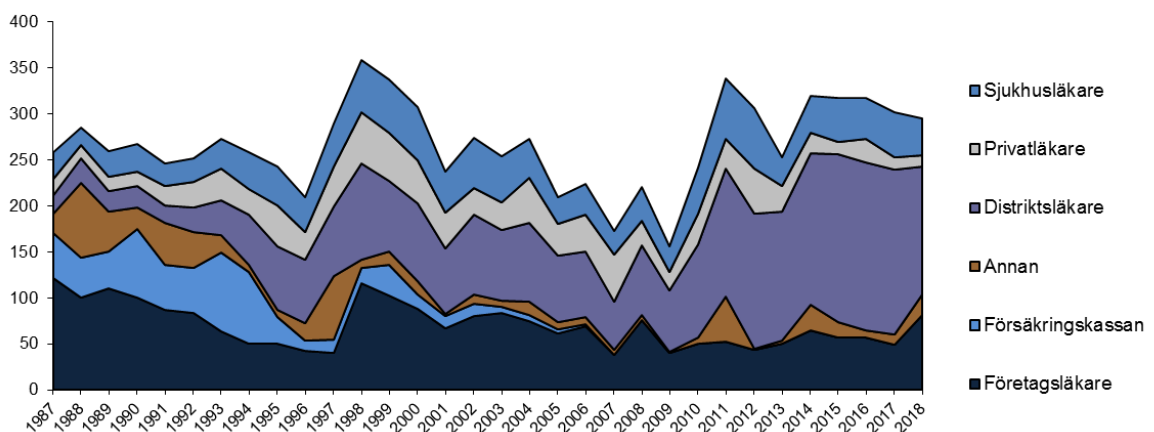
Fördelningen bland inremitterande läkare framgår av följande diagram:

Inremitterande läkare 2018 för alla inkomna remisser

Distriktsläkare/allmänläkare stod för den största andelen av remisserna vilket motsvarade 47 % av remisserna (59 % 2017), följt av företagsläkare, sjukhusläkare och privatläkare. Bland sjukhusläkare är det till stor del läkare vid lung- och allergikliniker som remitterar. Tidstrender i vilka som remitterar framgår av följande diagram:

Inremitterande läkare 1987-2018 för alla inkomna remisser

De senaste 10 åren har allmänläkarna/distriktsläkarna stått för en allt större andel av remisserna. Företagsläkarna har legat på en ganska konstant nivå av antal remitterade patienter. Försäkringskassan remitterar inte längre patienter till mottagningen.

Vilka har deltagit i patientutredningarna?

Alla patienter har vid de 154 nybesöken träffat och utretts av **läkare**.

- Av dessa var det 97 patienter som efter läkarbesöket utreddes av **yrkeshygieniker** avseende exponering för kemiska eller fysikaliska arbetsmiljöfaktorer och/eller rådgivning kring t ex skyddsutrustning (jämfört med 110 patienter 2017 och 112 patienter 2016) och 4 utredningar föranledde arbetsplatsbesök (26 arbetsplatsbesök 2017 och 23 arbetsplatsbesök 2016).
- Det var 3 patienter som utreddes av **miljöhygieniker** avseende exponering för miljöfaktorer (10 patienter 2017 och 26 patienter 2016) och ett hembesök gjordes under året (8 hembesök 2017 och 24 hembesök 2016).
- Det var 11 patienter som utreddes av **ergonom** avseende exponering för belastning i arbetet (5 patienter 2017 och 12 patienter 2016). Inget arbetsplatsbesök gjordes (ett arbetsplatsbesök 2017 och ett 2016).
- Utredning eller bedömning av **psykolog** gjordes för 12 patienter (14 patienter 2017 och 17 patienter 2016). Dessutom en patient som var remitterad direkt till psykolog. Psykolog har haft sammanlagt 129 återbesök (nya och sedan tidigare pågående patienter) inkluderande stöd, KBT-kontakter, arbetsskadeutredningar och MiiNA-utredningar (114 återbesök 2017).
- **Kurator** har haft 25 nybesök för bl.a. information om sjuk- och arbetsskade-försäkringar, yrkesrådgivning och stöd (26 patienter 2017 och 10 patienter 2016) och ett återbesök (ett återbesök även 2017).
- I flertalet patientutredningar har vår **sjuusköterska** utfört blodprovstagning, lungfunktionsundersökning med spirometri och/eller exhalerat NO.

Vid de 49 graviditetsutredningarna har samtliga patienter fått rådgivning av **läkare** varav **yrkeshygieniker** gjort exponeringsutredning för 12 patienter inklusive ett arbetsplatsbesök (10 exponeringsutredningar 2017 inklusive 8 arbetsplatsbesök).

Hur bedömdes sambandet med arbets- eller omgivningsmiljön?

Vid utredningar som avslutades under 2018 (graviditetsutredningar ej inräknade) bedömdes sambandet mellan sjukdom och arbets- eller omgivningsmiljön som säkert eller sannolikt i 63,5 %, mindre troligt eller säkert ej i 31,5 % och som ej bedömbart/ej aktuellt i 5 % av utredningarna, vilket motsvarar en ungefär lika stor andel som bedömts ha säkert eller sannolikt samband 2017 då motsvarande andel var 60 %.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har vi under 2018 handlagt 154 nybesök hos läkare, varav 97 patienter även utretts av yrkeshygieniker, 3 av miljöhygieniker, 11 av ergonom, 12 av psykolog och 25 har träffat kurator. Sjuksköterska har medverkat i flertalet utredningar. Vi har dessutom genomfört 49 graviditetsutredningar. De vanligaste orsakerna till utredning på mottagningen var exponering för vibrationer, olika typer av kemikalier, damm och belastning. Andelen utredningar kring exponering för dålig inomhusmiljö har minskat ytterligare sedan föregående år med anledning av att vi 2016 infört en ny policy för dessa patienter. Det har också gjorts betydligt färre arbetsplatsbesök och hembesök under 2018 jämfört med tidigare. Detta beror åtminstone delvis på att vi tagit emot färre patienter med besvär relaterade till inomhusmiljön, där exponeringsutredningen ofta innebar behov av besök i bostaden eller på arbetet. Allmänläkare är den dominerande gruppen av inremitterande läkare och företagsläkare är den näst största gruppen.